

Kemikaalit
Dnro: MST-001-14059
Viite: lones
4. tammikuuta 2016

Vastaus Mikko Kärnän (kesk.) kirjalliseen kysymykseen E 10/2015 supikoiran leviämisestä

1. Kuinka paljon supikoirakannan oletetaan kasvaneen vuosina 2012–2015 (eläinten lukumäärä)?

Ruotsi: Ruotsissa supikoiraa esiintyy vain rajallinen populaatio Norrbottenin läänissä sekä Västerbottenin pohjoisosissa, minne se on levinnyt Pohjois-Suomesta. Ruotsin populaation arvioitiin vuonna 2011 olevan noin 130 eläintä talvikantana (ennen poikastuottoa). Vuosina 2012–2013 populaatio oli arviolta samansuuruinen. Vuonna 2014 oli merkkejä populaation pienenemisestä, mikä on jatkunut vuoden 2015 aikana Ruotsin toteuttamien hallinnollisten toimenpiteiden seurauksena. Nykyisellään eläimiä on arviolta puolet vuoden 2011 määrästä eli toisin sanoen 65 eläintä.

Norja: Norjassa ei ole pysyvää supikoirakantaa. Ruotsin ja Suomen tekemät toimet ovat olleet Norjalle tehokkain keino estää supikoiran leviämistä Norjaan.

Suomi: Suomen supikoirakanta on ehdottomasti Pohjoismaiden suurin. Sen arvioidaan koostuvan useasta sadastatuhannesta eläimestä (syyskanta). Suurin osa kannasta on Etelä- ja Keski-Suomessa – Oulun eteläpuolella. Supikoira, joka liikkuu helposti saarelta toiselle, aiheuttaa erittäin suuren uhan luonnon monimuotoisuudelle erityisesti saaristossa. Kun pyritään estämään supikoiran leviäminen Ruotsiin ja Norjaan, keskeisimmässä asemassa on Suomen pohjoisalueilla ja Merenkurkun saaristossa oleva kanta.

Tanska: Tanskan supikoirakannasta ei ole laskelmia. Vuosina 2012–2015 ylijajettujen ja lopetettujen supikoirien määrän perusteella voidaan kuitenkin arvioida indeksiluku Tanskassa kyseisenä aikana olleille supikoirille. Indeksiluku supikoirien kokonaismäärästä pyritään laskemaan, kun tiedot vuonna 2015 ylijajettujen ja lopetettujen supikoirien määrästä on saatu.

2. Mitä konkreettisia toimenpiteitä näiden neljän maan hallitukset ovat tehneet supikoiran leviämisen estämiseksi?

Norja, Ruotsi ja Suomi allekirjoittivat valtiosihteeritasolla vuonna 2013 aiesopimuksen supikoiran leviämisen estämiseksi. Lisäksi näillä kolmella

hallituksella on Tanskan hallituksen kanssa yhteistyöhankkeita supikoiran leviämisen estämiseksi. Kukin hallitus kertoo seuraavassa yksityiskohtaisemmin maansa toimenpiteistä.

Ruotsi: Norja, Ruotsi ja Suomi allekirjoittivat valtiosihteeritasolla vuonna 2013 aiesopimuksen supikoiran leviämisen estämiseksi. Ruotsin hallitus on myöntänyt Ruotsin luonnonsuojeluvirastolle (Naturvårdsverket) varoja supikoiran hallintaan. Luonnonsuojeluvirasto on puolestaan antanut Ruotsin metsästäjäliiton (Svenska Jägareförbundet) tehtäväksi hallinnoida supikoirahankkeen yhteydessä Ruotsin supikoirakantaa. Luonnonsuojeluvirasto rahoitti myös suurelta osin vuosina 2010–2013 toiminutta Life+ -hanketta, jossa hallinnoitiin koko Pohjolan supikoirakantaa.

Norja: Norjalla on Suomen, Ruotsin ja Tanskan kanssa yhteishanke supikoiran leviämisen estämiseksi. Koska Norjassa ei ole pysyvää supikoirakantaa, Norjan toimenpiteet kohdistuvat ensisijaisesti koko maassa tehtyihin ilmoituksiin supikoirahavainnoista supikoirien esiintyvyyden dokumentoimiseksi. Valtion luonnonvalvontavirasto (Statens naturoppsyn) on varannut siihen resursseja sekä hankkinut supikoirien jälkien etsintään koulutetun koiran. Norja osallistuu myös taloudellisesti Pohjois-Suomessa tehtävään toimintaan, jossa supikoirat varustetaan lähettimillä, joiden avulla voidaan paikantaa uusia lajitovereita. Lisäksi toiminta on vilkasta ansojen ylläpidon ja riistakameroiden käytön osalta.

Suomi: Biologista monimuotoisuutta koskeva YK:n yleissopimus edellyttää muun muassa, että osapuolilla on kansallinen strategia ja toimintaohjelma haitallisten vieraslajien varalle. Maa- ja metsätalousministeriön valmistelun pohjalta valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen kansallisesta vieraslajistrategiasta. Supikoira kuuluu vieraslajien luetteloon osana strategiapäätöstä. Tavoitteena on torjua alkuperäiseen luontoon ja luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvia haittoja kansallisten toimien ja naapurimaiden kanssa tehtävän yhteistyön avulla. Tavoitteena on myös estää supikoiran leviäminen maan uusille alueille tai Ruotsiin ja Norjaan.

Suomi, Ruotsi ja Norja solmivat vuonna 2013 yhteistyötä koskevan aiesopimuksen, joka on toiminut maiden välisen konkreettisen yhteistyön hyvänä pohjana. On täysin ratkaisevaa, että Pohjoismaat tekevät läheistä yhteistyötä, jotta voidaan estää supikoirakannan leviäminen Suomesta muihin Pohjoismaihin ja vakinaistuminen niihin. Supikoiran leviäminen on tähän mennessä onnistuttu pitämään alhaisella tasolla intensiivisten toimenpiteiden ja yhteistyön avulla. Jo päättynyt Life+ -hanke antoi tähän hyviä työvälineitä. Hankkeen aikana luotiin yhteyksiä, joiden kautta yhteistyö jatkuu kansallisesti rahoitettuna, vaikka toiminta tällä hetkellä pohjautuukin vuosittaisiin määrärahoihin/projekteihin.

Yhteistyö on erityisen aktiivista Suomen, Ruotsin ja Norjan Lapissa. Suurimmat toimet toteutetaan Suomessa, jossa supikoirakanta ja leviämishuhtaus länteen on suurin. Muut maat osallistuvat kuitenkin sekä asiantuntijoiden että rahoituksen avulla.

Suomen tavoitteena on pitää maan eteläosien supikoirakanta hallinnassa ja rajoittaa kantaa voimakkaasti maan pohjoisosassa.

Tanska: Yhteisöpohjoismaisen Life+ -hankkeen päätyttyä 2013 Tanskassa on ollut käynnissä samanlaajuinen hanke kuin Life+ -projektikaudella. Tanskassa on nimittäin otettu käyttöön ns. juudaseläinmenetelmä, missä kiinni saatu supikoira sterilisoidaan ja varustetaan GPS-paikantimella. Toinen panostus perustuu metsästäjien vapaaehtoistyöhön ja kohdistuu muun muassa ansoihin, riistakameroihin ja syöttöpaikkoihin.

3. Millaiset toimenpiteet ovat osoittautuneet tehokkaimmiksi supikoiran leviämisen estämisessä?

Ruotsi: Life+ -hankkeessa laadittiin useita yhä käytössä olevia tehokkaita työkaluja ja menetelmiä supikoirakannan hallinnoimiseksi. Palkatut ammattihenkilöt pyytävät ja lopettavat supikoiria yhdessä vapaaehtoisten metsästäjien kanssa. Haaskoihin tai syötteihin suunnatut riistakamerat ovat tällä hetkellä tehokkain tapa supikoirien löytämiseksi. Supikoira on sosiaalinen laji. Siksi sterilisoidut ja lähettimellä varustetut eläimet ovat tärkein työväline supikoirien löytämiseksi silloin kun populaatio on pieni ja on vaikea tietää, mistä supikoiria tulisi etsiä. Erikoiskoulutettuja koiria ja ansoja käytetään susikoirien pyytämiseen tai lopettamiseen, kun ne on ensin paikannettu kameroiden tai lähetineläinten avulla. Laymanin Life+ -hanketta 2010–2013 koskevassa raportissa ja vuoden 2014 toimintakertomuksessa kuvaillaan tätä toimintatapaa. Pohjoismaiden supikoirahankkeilla on yhä hyvät yhteydet toisiinsa ja antoisaa kokemustenvaihtoa. Ruotsin supikoirahankkeessa pyritään levittämään tietoa kansalaisille ja metsästäjille tiedotusvälineiden ja muiden kanavien kautta, jotta saataisiin lisättyä tietoisuutta ja tietämystä lajista. Näin pyritään myös turvaamaan supikoirahavaintojen raportoinnin jatkuminen.

Norja: Tehokkain toimenpide supikoirakannan leviämisen estämiseksi Norjaan on radiolähettimillä varustettujen sterilisoitujen supikoirien käyttö, joiden avulla etsitään muita yksilöitä. Niitä käytetään riistakameroiden ohella.

Suomi: Jotta voitaisiin estää kannan kasvaminen ja leviäminen uusille alueille tarvitaan erilaisia ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä. Jatkuva ja tehokas supikoirien pyynti Suomen pohjoisosissa yhdistettynä naapurimaiden nopeisiin toimenpiteisiin silloin kun yksittäisiä yksilöitä on tullut rajan yli, on edellytys sille, ettei supikoirakanta leviä Norjaan ja Ruotsiin.

Steriloidut supikoirat, ns. juudaseläimet, jotka on varustettu GPS-paikantimilla, paljastavat sen, missä lajitoverit liikkuvat, jolloin ne saadaan lopetettua. Lähettimellä varustetut eläimet kulkevat vapaina ja johdattavat metsästäjät muiden supikoirien luo. Luoteis-Lapissa ”työskentelee” tällä hetkellä 15–20 lähettimellä varustettua eläintä. Se on riistakameroihin ja tehokkaiden pyyntivälineiden kehittämiseen yhdistettynä johtanut hyviin tuloksiin. Myös vapaaehtoisten metsästäjien suuri panostus joka puolella maata on tärkeää. Metsästäjät ovat saaneet koulutusta uusien pyyntivälineiden käytössä ja riistakameroiden hyödyntämisessä. Tietoa haitallisista vieraslajeista on levitetty metsästäjille, koululaisille ja muille ryhmille.

Supikoirakannan leviämisen estäminen ei ole mahdotonta. Vaaditaan kuitenkin jatkuvaa pitkäjänteistä työtä, jossa painotetaan Suomen

supikoirakannan hallintaa ja muiden maiden nopeita reaktioita. Yhteistyö naapurimaiden välillä sekä yhteisiin toimenpiteisiin saatavat mahdollisuudet ja resurssit ovat ehdoton edellytys supikoirakannan onnistuneeseen hallintaan.

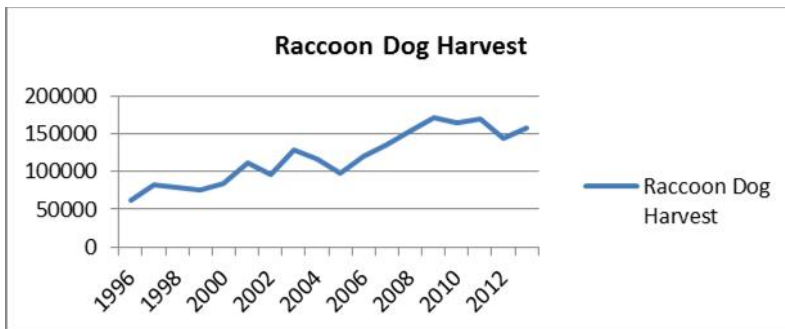
Tanska: Tanskan toimenpiteitä supikoiraa vastaan on arvioitu. Arvioinnissa korostetaan nk. juudaseläimiä tärkeänä ja tehokkaana osana torjuntaa. Tämä koskee sekä yksittäisten eläinten pyyntiä että lopetetun eläimen lajitoverin pyyntiä. Vakiintuneiden supikoiraparien kohdalla on tehokasta pyytää supikoiria syöttöpaikan yhteyteen tehdystä kytäyskopista. Syöttöpaikkojen ansat ovat erityisen hyviä poikasten pyytämiseen, mutta joissain tapauksissa niihin voi jäädä myös täysikasvuinen supikoira. Jotta riistakameraverkostolla aikaansaatu varhaisvaroitusjärjestelmä (Early Warning System) olisi tehokas, se on sijoitettava supikoirien elinympäristövalinnan mukaan, ei matemaattisen järjestelmän perusteella.

4. Montako supikoiraa on vangittu ja lopetettu vuosina 2012–2015?

Ruotsi: Noin 100 eläintä vuodessa vuosina 2012–2014. Vuonna 2015 lopetettiin n. 65 eläintä, vaikka panostus oli yhtä suuri kuin aikaisempinakin vuosina. Lukumäärän pieneneminen johtuu kannan hallinnoinnin jatkuvasta tehostamisesta. Ellei vuonna 2008 olisi alettu panostaa supikoirakannan hallinnointiin, Ruotsissa olisi tällä hetkellä useita tuhansia supikoiria.

Norja: Vuosina 2012–2015 Norjassa on lopetettu yksi yksilö. Tämä tapahtui Finnmarkissa Porsangerin kunnassa. Lisäksi Norjassa on valokuvadokumentointi kahdesta yksilöstä, joista toinen on Venäjän ja toinen Ruotsin rajalta.

Suomi: Vuosittain lopetetaan n. 150 000 yksilöä. Lisäksi supikoiria kuolee liikenteessä.

Tanska: Tanskassa on hankkeen aikana vuoden 2012 alusta 15. lokakuuta 2015 saakka rekisteröity 622 kuollutta supikoiraa. Lukuun sisältyvät hankkeen alaisuudessa pyydetty ja lopetetut supikoirat sekä liikenteessä kuolleet eläimet ja metsästäjien ampumat eläimet.

5. Onko Venäjän kanssa aloitettu yhteistyötä, jonka tarkoituksena on estää supikoiran leviäminen Pohjoismaihin?

Ruotsi: Ei ole mitään virallista yhteistyötä. Supikoirahankkeen yhteydessä järjestettiin kokous Venäjän kanssa, muttei konkreettista yhteistyötä.

Norja: Tällä hetkellä ei ole virallista yhteistyötä Norjan ja Venäjän tai Saksan kanssa supikoiran leviämisen estämiseksi Pohjoismaihin. Venäjään on kuitenkin oltu yhteydessä Pasvikissa, Finnmarkissa valokuvattujen supikoirien dokumentoinnin yhteydessä.

Suomi: Suomessa on pitkään ollut rabiesohjelma (vesikauhuohjelma) – Venäjän rajalle sijoitetaan syöttejä, joissa on rabiesrokotetta, jotta voidaan estää rabieksen leviäminen Suomeen ja Suomen länsinaapureihin.

Tanska: Kysymys ei ole Tanskan kohdalla ajankohtainen.

6. Onko Saksan kanssa aloitettu yhteistyötä, jonka tarkoituksena on estää supikoiran leviäminen Pohjoismaihin?

Ruotsi: Vuonna 2012 aloitettiin yhteistyö Schleswig-Holsteinin kanssa uuden Life+-hakemuksen tiimoilta. Hakemusta ei kuitenkaan hyväksytty. Mitään järjestäytyntä yhteistä kannan hallinnointia ei kuitenkaan ole Ruotsin supikoirahankkeen tiedossa.

Tanska: Tanskan ja Saksan välillä ei ole virallista supikoiran torjuntaa koskevaa yhteistyötä. Life+-hankkeen alkuvaiheessa käytössä ollut varhaisvaroitusjärjestelmä maiden rajalla ei taltioinut supikoiria kuviin, mutta kamerat oli asetettu tasaisen välimatkan päähän toisistaan, niitä ei ollut asetettu supikoirien elinympäristön valinnan mukaan. On useita esimerkkejä siitä, että nk. juudaseläimet ovat liikkuneet rajan yli etelään, mikä viittaa siihen, että niitä liikkuu myös toiseen suuntaan. Yhteistyö Saksan kanssa rajoittuu paikallisiin kontakteihin, jotka ovat auttaneet nk. juudaseläinten palauttamisessa Tanskaan.

7. Aikovatko hallitukset tehdä töitä sen hyväksi, että supikoira saataisiin EU:n vieraslajiluetteloon?

Ruotsi: Ruotsin luonnonsuojeluvirasto on pyytänyt maan supikoirahankkeelta tietoa supikoirien riskiarvioinnista. Tällä hetkellä kyseinen tieto puuttuu, mutta se on välttämätöntä, jotta supikoira voitaisiin ottaa mukaan EU:n haittallisten vieraslajien luetteloon. Vaikka supikoira ei tulisi mukaan aluksi luetteloon, on tärkeää, että Ruotsi ja muut Pohjoismaat ottavat sen mukaan omille kansallisille listoilleen, jotta voidaan estää supikoiran vakiintuminen Skandinaviaan. Supikoirahankkeessa on vuoden 2015 aikana laadittu esitutkimus, joka osoittaa selkeästi supikoiran kielteisen vaikutuksen saariston linnustoon. Tutkimusta laajennetaan vuoden 2015 aikana.

Norja: Norja ei ole EU:n jäsenmaa ja on vaikea kommentoida, tuleeko supikoira EU:n haittallisten vieraslajien luetteloon. Tämä voi kuitenkin olla tärkeä toimenpide, jotta huomio lajia ja sen mahdollisia haittavaikutuksia kohtaan säilyy ja jotta toimenpiteille annetaan virallinen asema.

Suomi: Tarvitaan lisätietoa supikoirasta ennen kuin Euroopan unionin tasolla voidaan ottaa kantaa siihen, tuleeko sen olla mukana luettelossa.

On tärkeää, että Pohjoismaat ottavat supikoiran mukaan kansallisiin luetteloihin ja niihin kuuluviin toimenpideohjelmiin. Supikoira kuuluu Suomen kansalliseen vieraslajiluetteloon.

Tanska: Tanskassa supikoiran pitäminen on kiellettyä. Jotta laji voidaan ottaa EU:n vieraslajiluetteloon, on tehtävä lajin riskiarviointi. Maan, joka ehdottaa lajia vieraslajiluetteloon, on esitettävä riskiarviointi. Koska supikoirien leviäminen ei johdu Tanskassa olevien häkkeläinten ulospääsystä, Tanska arvioi, että varat käytetään tehokkaimmin supikoirien torjumiseen sen sijaan että ne käytettäisiin riskiarvioinnin laatimiseen. EU-komissio voi kuitenkin seuraavassa tarkistuksessa tehdä aloitteen supikoiran sisällyttämisestä luetteloon.